

Софія МОВЧАН,
студентка ВСП «Житомирський
торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ»

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ: ФОРМИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Одним із способів самореалізації, отримання знань та вдосконалення чи тільки набуття навичок, здійснення бажань, побудови кар'єри і, як наслідок, досягнення будь-яких висот є навчання.

Щоб виконувати все систематично та залишатися вмотивованим необхідно мати стратегію. Як відомо, стратегія - це логічно побудована програма перспективних заходів, спираючись на які суб'єкт суспільно-історичної діяльності та культури зможе досягнути поставленої мети.

Звісно, в такому процесі як навчання, всі способи отримання знань є ефективними, тобто саме прагнення знати щось - це вже частина успіху. Можна використовувати різні джерела – від паперових книг, журналів та газет до інтернет-ресурсів, а також більш сучасного виду інтерв'ю та висловлення власної думки – подкастів на різних платформах. Але якщо учень, студент, вчитель, науковець чи професор університету мають намір отримати якнайбільше знань або поглибити вже ті, які є, та зрозуміти всі тонкості праці, яка їх захоплює, то варто звернути увагу на академічну мобільність.

Академічна мобільність інтерпретується як можливість навчатися, викладати, стажуватися, чи проводити наукову діяльність в іншому вищому навчальному закладі або науковій установі на території України чи поза її межами без відрахування чи звільнення з основного місця роботи.[1]

Кожен має право на освіту. І держава, в свою чергу, гарантує безоплатність і доступність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних, а також комунальних закладах освіти, і забезпечує розвиток дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої та післядипломної освіти, і надає державні стипендії, то на основі вище вказаної інформації дванадцятого серпня 2015 року, вищий орган у системі органів виконавчої влади, Кабінет Міністрів України затвердив постанову №579 «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність», де визначені цілі, завдання цієї програми, порядок організації та умови повернення до місця постійного навчання студентів чи роботи викладачів. Також надається тлумачення термінів, що вживаються в даному Положенні, вказівка щодо укладення договору між закладами-партнерами про виконання програми академічної мобільності тощо.

На сьогодні, за словами заступника міністра освіти Михайла Вінницького, з початком навчального 2024 року будуть видаватися гранти на навчання, що теж буде певним заохоченням студентів вступати на популярні спеціальності, навчатися, отримувати досвід в обраній галузі та після закінчення навчального процесу у закладі розпочинати свій новий шлях, виконуючи свої обов'язки для досягнення поставленої мети компанії чи власного бізнесу та тим самим допомагаючи державі бути сильною, мати

стабільну економіку і закликати більше інвесторів, туристів, медперсоналу, викладачів тощо.

Безсумнівно, маючи нові технології, ресурси та грошові кошти, можливість подорожувати різноманітними транспортними засобами і здобувати знання хоч в Гарвардському університеті (Harvard University), що є одним із найпрестижніших та найстаріших навчальних закладів світу і, крім того входить до ТОП-3 найкращих університетів світу; хоч в Корейському інституті науки та технологій (Korea Institute of Science and Technology, KIST), який запрошує молодих науковців і студентів, про що можна детально прочитати і ознайомитися на офіційному сайті Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Academic mobility office of Taras Shevchenko National University of Kyiv).[5]

В ранній модерний час (з XVI по XVIII століття) на теренах України вищі студії були засновані князями Острозькими в Острозькій академії (на теперішні часи це Національний університет «Острозька академія» в м. Острог, Рівненська область), де формувалися різноманітні гуртки. Прикладом є гуртки перекладачів, письменників та вчених. Через деякий час за прикладом цієї академії та маючи на меті розвивати реформу шкільної освіти, було створено Києво-Могилянську колегію, що згодом постала як Києво-Могилянська академія.

Щодо можливості здобуття освіти жінками, то така спроможність з'явилась з відкриттям Вищих жіночих курсів, громадських жіночих курсів (місто Одеса), практичних загальноосвітніх курсів Фоміна для чоловіків і жінок (від 1906 року у місті Сімферополь) та вечірніх жіночих курсів Аделаїди Жекуліної – київський педагог та громадський діяч.

Якщо вести мову про процес передавання й отримання знань за кордоном, то гарним прикладом буде слугувати інформація, що в період з 1414 року до 1520 років в Ягеллонському університеті, що знаходиться в Кракові, дослідником Григорієм Нудьгою було відшукано інформацію про одного з перших студентів цього навчального закладу, що походив з Волині. Пізніше ще вдалося знайти одного учасника навчального процесу з України, якого звали Матвій Гіронімович. Є також запис про студента з Луцька, на ім'я Іван. На жаль, на сьогодні збереглося дуже мало інформації про те, яким все ж таки було навчання для українців в Європі. Однак відомо, що у давність допомогти стати студентом могли рекомендаційні листи від заможних осіб або впливових політичних діячів.

Продовжуючи тему академічної мобільності, необхідно вказати види академічної мобільності. Почнемо з прямої та зворотньої мобільності, де перша означає переміщення здобувачів освіти та викладачів за кордон, а друга – переміщення іноземних студентів, аспірантів, викладачів для навчання або проведення досліджень у їхні країни. Також існують експортна та імпортована мобільності. Експортна мобільність, що в деяких джерелах інформації має назву зовнішня, є з погляду країни-постачальника учасника навчального процесу. Іншими словами, це означає переміщення студентів або викладачів з країни-постачальника до країни отримувача. А входить імпортової мобільності,

яка в свою чергу є вхідною, відбувається переміщення працівників та студентів з країни-отримувача до країни-постачальника.

Проте, доцільно зазначити, що основними видами академічної мобільності в Україні є ступенева мобільність та кредитна. Ступенева інтерпретується як навчання у вищому навчальному закладі, але відмінному від постійного місця навчання студента, з метою здобуття ступеня вищої освіти, що підтверджується документами про здобуття ступеня вищої освіти від двох або більше вищих навчальних закладів. Щодо кредитної мобільності, то це навчання у вищому навчальному закладі, відмінному від постійного місця навчання студента, для здобуття кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС), і відповідних компетентностей, що, безперечно, будуть мати позитивний вплив на майбутнє, а також будуть визнані у вищому навчальному закладі постійного місця здобуття освіти як громадянина України так і на місці постійного місця навчання іноземного учасника освітнього процесу. Система ЄКТС дозволяє в кредитах оцінити навчальні програми, дисципліни, а також навантаження студента. Наприклад, обсяг одного кредиту становить 30 годин, однак для заочної форми навчання кількість годин зменшується до 25. Тобто за складання заліку чи іспитів, учасник навчального процесу отримує не лише оцінку за кожен іспит чи залік, але й певну кількість кредитів, що навіть при умові переведення до іншого закладу вищої освіти з подібними дисциплінами, тобто які схожі за назвою, змістом та кількістю кредитів, можуть бути перезараховані. ЄКТС було впровадження у програмі «Еразмус» - Erasmus +, що має на меті освітній, професійний, і не менш важливий, особистий розвиток громадян ЄС, підтримує Європейські засади соціальних прав, робить можливим застосування Молодіжної стратегії ЄС, а також популяризує пріоритети, які визначені в Європейському освітньому просторі[1].

Формами академічної мобільності є навчання за програмами академічної мобільності; мовне стажування; наукове стажування. Гарним прикладом, де відбувається поєднання цих форм, є Корейський інститут науки та технологій (Korea Institute of Science and Technology, KIST), який пропонує студентам проведення лекцій в Україні (1/2 навчального процесу) й лабораторних робіт у KIST (1/2 навчання). Учасники освітнього процесу вивчають предмети за своєю спеціальністю, однак у більшості випадків, задля глибшого пізнання Кореї, студенти відвідують також лекції з корейської мови, а також культури, курси для вдосконалення англійської мови, досліджень та розвитку менеджменту і заняття з інформаційних технологій. Щодо стипендії, то зазначено наступне: плата за навчання та реєстрація покривається самим навчальним закладом, а щомісячна стипендія складає близько 1100-1500 доларів США для студентів магістратури та близько 1500-2000 доларів США для аспірантів.[3]

Для осіб, що здобувають науковий ступінь доктора наук і для педагогічних працівників передбачаються участь у спільних проєктах, викладання, наукові дослідження і стажування, а також підвищення кваліфікації. Відповідно до інформації, що надається Навчально-науковим інститутом міжнародного співробітництва та освіти, серед міжнародних

проектів пропонуються участь в Erasmus+ Jean Monnetere, Module European Integration, Module EU Transport Policy. Якщо вести мову про міжнародне партнерство, то доцільно зазначити, що велика кількість країн бажає участі саме українських студентів у своїх наукових програмах чи творчих конкурсах через здібності та талант, старанність та відповідальність наших студентів, і тому учаснику освітнього процесу або викладачу пропонується величезний перелік інститутів-партнерів, де вони зможуть навчатися та виконувати свій професійний обов'язок: Австрія (Consulting Engineers Austria), Азербайджан (Азербайджанський технічний університет), Албанія (Середземноморський університет Албанії), Софійський Технічний Університет в Болгарії, Великобританія (Гліндворський університет), Греція, Тбіліський навчальний університет імені Гурама Таварткіладзе в Грузії, Міжнародний інститут інформаційних технологій в Індії, Ірак (Салахаддінський Університет Ербіль), Пілдо Консалтинг С.Л. в Іспанії, Італія, Казахстан (Казахський Національний Педагогічний Університет ім. Абая), Міжнародна організація цивільної авіації в Канаді, Киргизстан (Киргизський авіаційний коледж ім. І. Абдраїмова), Північний університет Мінзу, що знаходиться на теренах Китаю, Інститут менеджменту інформаційних систем в Латвії, Литва (Вільнюський технічний університет), Німеччина (Інститут авіаційного, космічного та кіберправа Кельнський Університет), Польща (Університет Микола Коперника в Торуні), Португалія (Національний політехнічний інститут Лейрії), Словаччина (Університет Данубіус), Компанія Egmont Aviation в Словенії, Сполучені Штати Америки, Туреччина (Університет імені Сулеймана Деміреля), Хорватія, Чехія, Швейцарія, а також Швеція. Звісно перелік навчальних закладів значно більший, але в статті представлено саме, ті що захоплюють студентів найбільше або просто представлені країни, що пропонують широкий вибір закладів для навчання та праці.

Безперечно виникає питання щодо міжнародної академічної мобільності, оскільки якщо можливість навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому вищому навчальному закладі або науковій установі на території України, то безумовно є гарантія продовження навчання чи працевлаштування саме в Україні, коли здобуття освіти за кордон дає підстави залишитися там, після ознайомлення з мовою, культурою та людьми. Але водночас отриманий досвід завжди буде корисним як для найкращого майбутнього особи, так і для країни, в якій вона перебуває або допомагає зробити її партнером для України.

Узагальнюючи вище викладену інформацію, можна виділити як переваги, так і недоліки академічної мобільності. Варто відмітити, позитивний вплив на студентів, викладачів та науковців культурного, а також професійного діалогу, розширення кругозору, тобто збільшення інтелектуального потенціалу, вивчення іноземної мови, культури або поглиблення знань української мови та її історії, набуття нових унікальних професійних навичок, що будуть корисними для навчання і для викладання, підвищення кваліфікації в контексті глобальних трендів розвитку науки й, певна річ, як результат сумлінної праці - підвищення конкурентоспроможності на внутрішньому та міжнародному ринку праці.

Список використаних джерел та літератури

1. Академічна мобільність — ВУЕ // vue.gov.ua
2. Digital Education Action Plan (2021-2027) // European Education Area
3. Програма подвійного диплому з Корейським інститутом науки та технологій // Відділ академічної мобільності
4. Семюел Еліот Морісон (1968). Заснування Гарвардського коледжу. Видавництво Гарвардського університету. – 329 с.
5. Що таке Академічна мобільність // Відділ міжнародних зв'язків